

מראי מקומות - סוכה

י.ט.

הסוכה, כיוון שיהי' מחיצות הבית משמשים לדופני הסוכה, אבל כאן כשבנה הסוכה לא כיוון כלל שיהי' דופן הפנימי מחיצה לסוכה זו, ולכן ה"א דלא יועיל לו, קמ"ל.

ד. הכא בקנים היוצאים לפני מן הסוכה

ומשכא ואזלא חדא דופן בהדיהו וכו'

ביאר הרא"ש (סי' ל"ה), דמיירי בשעשה ב' המחיצות של הצדדין ארוכות, דאל"כ, אע"פ שהי' די בז' טפחים, ומזה נראה שרוצה לעשות כל הסוכה בדפנות ארוכות, ודופן א' הנמשכת עם הפסל לאו מן הסוכה היא אלא קיימא בפנ"ע, ונמצא שאין לו אלא דופן א', קמ"ל דאפ"ה נדון כסוכה (דאי לא אמרי' ציור כזה, דמוכיח דרוצה דפנות ארוכות, א"כ הוי ממש כב' כהלכתן וג' אפי' טפח, וא"כ מהו החידוש). וע"ע ברא"ש (לעיל סי' ג') שהביא קו' מר' ישעי' על מש"כ רש"י שם דגם מקום הסוכה שאינו על האצטבא כשר משום פסל היוצא מן הסוכה, והק' עליו, דהא כל האופנים של פסל היוצא מן הסוכה הם כדת וכדין, ואין שום ציור של פסל היוצא דכשר כטפל להסוכה הגם דאינו באמת כשר מצד עצמו. וכ' הרא"ש שם ליישב שי' רש"י, דבאמת הציור דקנים היוצאים לפני מן הסוכה וכו', דאינו כשר, משום דבאמת אמרי' די' ג' דפנות, והוי כמו ב' כהלכתן וא' אפי' טפח, אלא משום דכבר גילה דעתו ע"י עשיית מחיצות ארוכות דמה שאינו בין ב' המחיצות אינו בכלל סוכתו, ואין לפסל היוצא אלא מחיצה א', ואפ"ה נדון כסוכה.

ה. ומעוטה חמתה מרובה מצלתה, מהו

דתימא תפסל בהך פורתא, קמ"ל

כ' הר"ן (ט. מדפי הר"ף) להסתפק בזה, האם דוקא בסוכה קטנה של ז' על ז' אמרי' כן, דהמקום שחמתה מרובה מצלתה קטן הוא, אבל בסוכה גדולה, ומקום חמתה המרובה על צלתה הוא ז' על ז', אולי בכה"ג אין מכשירין אותו מקום מפני צירוף שאר הסוכה.

ו. מתקיף לה ר' אושעיא, לא יהא אלא אויה, וכו'

הק' השפת אמת, הא לעיל פליגי ר' אחא ורבינא אם יש לבוד באמצע, ולמ"ד אין לבוד באמצע פסול בכה"ג באויה, וא"כ טובא קמ"ל, דבכל מקום סכך פסול עדיף. וכ' דמוכרחים לומר דס"ל לר' אושעיא די' לבוד באמצע, אלא דהק', דא"כ י"ל דזהו גופא החי', די' לבוד באמצע. וכ' דע"כ אי"ז החידוש, דא"כ הו"ל לאשמעינן דין זה באויר גופא, ונדע זה מכ"ש.

א. ורבא אמר לה, עד כאן לא אמר רב התם אלא דמחיצות

לאכסדרה הוא דעבידי, אבל הכא, דלאו להכי עבידי, לא

הק' הפני יהושע, א"כ, נמצא דלא נח' אביי ורבא אלא לענין פי תקרה היכא דמחיצות לאו להכי עבידי, אבל היכא דמחיצות להכי עבידי, לא נח'. וא"כ, מה הק' רבא לאביי לעיל (יח) לדידך אפי' הפחית דופן אמצעי וכו', הרי קו' זו ק' לרבא ג"כ, דהא מחיצות אלו נעשו לצורך הסוכה, וא"כ לכ"ע צריך להועיל פי תקרה, ומה הק' על אביי. ותני' דאפשר דגם בזה שייך לומר דלאו להכי עבידי, דכיון דהי' שם דופן אמצעי, א"כ הסכך לא נעשה אלא לסכך, ולא להיות מחיצה כלל. עוד תני' דס"ל לרבא דכיון דאביי מיקל כ"כ דאמר פי תקרה אפי' היכא דלאו להכי עבידא, א"כ כ"ש דמיקל לומר פי תקרה אפי' בפרוצה מכל צד, וכ"ש היכא שיש ב' מחיצות שהם מפולשין.

ב. נראה מבחוץ ושוה מבפנים

תמהו התוס', היאך הוא מועיל בסוכה, הא לא מינכר מבפנים הדופן השלישית של טפח. וכ' דאין לומר דמגו דמהני לשבת מהני גם לסוכה, דודאי עשה הסוכה גם לשאר ימי החג, ועוד הא מגו לא מהני אלא לפסולים דרבנן, אבל זהו לכאן פסול דאורייתא, ומגו לא מהני. ותני' הרא"ש (ל"ד) די"ל דמיירי דעשה ג"כ צורת הפתח לדופן השלישית, ור' כהנא דהכא לטעמי' אזיל דמדאורייתא סגי בצוה"פ, ומה דבעינן טפח שוחק הוא רק מדרבנן, ולכן מהני בתורת מגו, וגם לכל ז' ימי החג [וצ"ע מה עדיף מגו זה מכל מגו דלא אמרי' דמהני לכל ימי השבוע]. עוד תני', די"ל דסברא זו דלא מהני פי תקרה כיון דעביד לגואי ולא לבראי אינו אלא סברא דרבנן, וא"כ שפיר מהני מגו.

ג. מהו דתימא הואיל ולגואי עבידי

ולבראי לא עבידי אימא לא, קמ"ל

רש"י ביאר דמדברים על דפני הסוכה, וקמ"ל דאף דהדפנות לא היו שם לשמש הסוכה, מ"מ מהני. והק' תוס', חידוש זה כבר נלמד ממשנתנו, דהא תנינן דסוכה המוקפת באכסדרה, אם האכסדרה פחותה מד' אמות מהני, אף דכותלי הבית לאו לבראי עבידי. ולכן פי' תוס' באו"א, דחי' הגמ' הוא לגבי קנים היוצאים חוץ לסוכה. ולענין קו' תוס' על רש"י, כ' הריטב"א דשאני מחיצות הבית דקביעי ודעתו בהו אכל מילי, משא"כ דפני סוכה דאין דעתו אלא לאותו סוכה ה"א דלא מהני קמ"ל. וע"ע בערוך לנר שכ' ליישב דשאני התם דכשעשה